

Το ηθικό και κοινωνικό έργο του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού (Σοφία Καυκοπούλου, υπ. δρ Θεολογίας-Μουσικός)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1qx fj4a>]

Το αναμορφωτικό του σχέδιο μολαταύτα δε σταματά. Η περίθαλψη των φτωχών και των ορφανών, η επιταγή να μιλούν όλοι την ελληνική και όχι τις διάφορες διαλέκτους, αλλά και το ηθικό και κοινωνικό περιεχόμενο των Διδαχών του, δεν αφήνουν περιθώριο αμφισβήτησης τής πρωτοποριακής του διάθεσης. Σκοπός του παραμένει πάντα η εθνική έγερση, αλλά για να την πετύχει, ξέρει πως πρέπει να θέσει τις πνευματικές και ηθικές βάσεις στο ακροατήριό του. Για τον Πατροκοσμά, υπάρχει συγκερασμός ελληνισμού και ορθοδοξίας. Αν και διαφοροποιείται με τους δασκάλους του στην Αθωνιάδα, λόγω τής εμμονής του στη δημοτική γλώσσα και της απόρριψης του αρχαιοελληνικού ιδεώδους, εν τούτοις ο σκοπός του είναι πάντα κοινός με τού Ευγένιου Βούλγαρι. Η σύσταση τού νεοελληνικού κράτους . Θεωρεί τη μόρφωση θεμέλιο λίθο της εθνικής αφύπνισης.

Ο ίδιος είχε βαθειά μόρφωση, όχι βέβαια επιστημονική κατάρτιση. Η κλασσική παιδεία τῆς αρχαιότητας, είναι κατά τη γνώμη του ανίκανη να διαπαιδαγωγήσει το λαό. Περιοδεύοντας και αντικρίζοντας την πρωτόγονη αγριότητα τού λαού, πείθεται ότι δεν υπάρχει σχέση με τούς αρχαίους Έλληνες. Λέει πως «Τα κακά θά ῥθουν απ’ τούς διαβασμένους». Και πολλάκις αυτή η έκφραση έχει παρεξηγηθεί. Τι εννοεί όμως; Στρέφεται κατά των σχολαστικών που εμμένουν σε μια γλώσσα ακατανόητη, αλλά και όσων προσπαθούν να δώσουν μία παιδεία ξένη στα ελληνόπουλα, που θα αποβεί από άχρηστη έως και επικίνδυνη για το μέλλον τῆς πατρίδας. Θεμελιώνει σχολεία, τα οποία λειτουργούν με έσοδα Μονών, Ναών και Κοινοτήτων. Μέχρι το θάνατό του τον Αύγουστο τού 1779, τα σχολεία που είχε ιδρύσει ανέρχονται στα 247, κατ’ άλλους είναι 300 και κατ’ άλλους 1000! Ποτέ δε ζητούσε χρήματα για το έργο του, όταν όμως κάποιος προσέφερε ένα ποσό, το διέθετε αμέσως για κατασκευή σχολείου ή αγορά κολυμβήθρας. Όσον αφορά την εύρυθμη λειτουργία των σχολείων αυτών, έδινε τη δημοκρατική ευκαιρία τῆς συμμετοχής στην ευθύνη για τη φροντίδα τους, σε επιτροπές συσταθείσες από το λαό. Είναι κι αυτό μάλιστα μία βοήθεια να αναπτρωθεί το ηθικό των υποδούλων μιας και λόγω τῆς υποτέλειας νιώθουν μειονεκτικά.

Απ’ όπου περνά ο Άγιος Κοσμάς, στήνει ένα σταυρό, σημάδι τῆς επισκέψεώς του, ανεβαίνει σε ένα σκαμνάκι και τα πλήθη συρρέουν για να τον ακούσουν. Τούς ελκύει με τη σαφήνεια τού λόγου του, την ευρύτητα των οραματισμών του, εμπνέει με την αγωνιστικότητα του, και με την αγάπη του για το Θεό, το συνάνθρωπο και την πατρίδα, γίνεται φορέας τῆς χριστιανικής αναγέννησης. Όμως πολλές είναι οι φορές που στο ακροατήριο βρίσκονται κατάσκοποι που τον

παρακολουθούν. Τότε τα λόγια του γίνονται διφορούμενα και μοιάζουν με προφητείες. Δε σταματά στιγμή να μαγνητίζει τούς υπόδουλους, ακόμη και με την ίδια τη στάση ζωής του, χωρίς ψιμύθια, υποκρισία, θέτοντας τον εαυτό του σ' ένα σωρό κινδύνους και κακουχίες, αλλά μη εγκαταλείποντας ούτε κατά διάνοια το έργο του. Τα υλικά αγαθά τον αφήνουν ασυγκίνητο· το ίδιο προτρέπει και το ακροατήριό του, να τα περιφρονεί και να ενδιαφέρεται μόνο για τα πνευματικά στολίδια.

Ο Rouqueville, ο οποίος περιηγήθηκε στα μέρη τής Αιτωλίας το 1815, ανέφερε για τον Κοσμά ότι είχε σπουδαία ευφράδεια λόγου, ικανότητα να θεραπεύει ασθένειες και προφητική δύναμη. Ιστορεί επίσης την αγάπη τού λαού προς το γέροντα, αλλά και το σεβασμό τού Αλή Πασά προς εκείνον. Μετά το μαρτυρικό θάνατο τού γέροντα, ο Αλής, νίκησε τον Κουρτ Πασά κι έγινε ο ίδιος Πασάς τού Μπερατίου, έχτισε ναό στον τόπο όπου μαρτύρησε ο Άγιος, κατασκεύασε ασημένια θήκη για την κάρα του, και συχνά την προσκυνούσε. Όταν οι μωαμεθανοί σκανδαλίζονταν από αυτήν την κατάσταση, έλεγε: «Φέρετέ μου ένα μουσουλμάνο σαν κι αυτό το χριστιανό και να τού φιλήσω και τα πόδια». Τόσος ήταν ο σεβασμός του για τον Άγιο Κοσμά τόσο όταν ήταν εν ζωή, αλλά και έπειτα.

[Συνεχίζεται]